

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЄЗНАВСТВА

Зденаціоналізація нашого суспільства періоду застою проявилась і в тому, що не приділялося ніякої уваги вихованню ментальності українця. Це можна робити багатьма способами. Один із них — краєзнавство та використання його у повній мірі виховного впливу в школі — такий лейтмотив першого практичного засідання творчої групи вчителів-україністів у Малинівській СШ.

Тема засідання — «Роль краєзнавства в національному вихованні учнів». Керівник ентузіастів нового напрямку виховання О. Мішук дав відкритий урок зв'язного мовлення підготовки до написання творчих робіт — краєзнавства.

В обговоренні проведеного заняття виступили Г. Радовенчик (гімназія), Н. Савич (Бабинська СШ), Г. Седук (Дмитрівська НСШ).

Як зразок, пропонуємо одну з розвідок О. Мішука.

На порівняно невеликій ділянці території знаходяться кілька десятків об'єктів, назви яких характеризують нашу місцевість з давніх часів майже до сьогоднішніх.

Ось в північно-східному напрямку від Малинівки є урочище, яке називається Кадубищами. Чому ж так? Це під час останньої війни там росли дуби в кілька обхватів. І жили там люди — бондарі. Але назву дали вироби з цих дубів — кадуби. Ця версія про Кадубища знаходить своє підтвердження і в тому, що до недавнього часу коростятинці користувалися дерев'яними бочками різних розмірів, видовбаних із суцільного стовбура із вставленим дном.

Багато й інших назв збереглося до нашого часу: Ставища, Гори, Глибока Долина, Забара, Канцозеро, Конотол тощо.

Ось, наприклад, Ставища, це непроходне в минулому болото. Зараз тут родюче поле, все, так би мовити, цивілізовано. І тільки в рівчаку, викопаному посередині, ще пробивається водичка. Останні її життєдайні краплі в прагнущі щось поправити в

природі, але тієї колишньої сили, коли і в найютіші морози там зеленіла якась рослинність, не піддаючись ні холоду, ні хуртовині, звісно, немає. І вже зовсім для нас, хто живе у XXI столітті, було б дивом посеред зими на отому болоті, серед зелені, почути спів пташок.

На воді, яку живили джерела і яка не замерзала, могли зазимувати дикі гуси, качки чи лебеди. І чим більший був мороз, тим густіший туман опускався над болотом.

А ось в іншій стороні від села, на південь, в бік Красносілля, є Глибока Долина. Ще й зараз тут не висихає струмочок, який і в найсухіше літо пробивається з-під землі.

В минулому, очевидно, ці стрімкі горби були вкриті лісом, а внизу відбивали синь плеса води. І жили тут стародавні мисливці, люди кам'яного віку. Бо коли стали розорювати поля тракторами, то в цій долині було виявлено стоянку стародавньої людини. На цьому місці знайдено стародавні сокири, молоти, інші кам'яні знаряддя праці.

Багато є цікавих назв полів — Мокре, Нивки, По-

мірки, Панське плесо, Кринички...

Ось круто спадає вниз гірка з північно-західного боку Малинівки до Воронова. Ще років з десять тому тут не могли проїхати комбайни. Цю місцевість називають Кринички.

Яка геологічна структура даних ґрунтів, без відповідних досліджень ніхто сказати не може. Коли це поле осушували, то дуже ламалася на кам'янистому ґрунті меліоративна техніка. Метр-два — болото, вниз — камінь.

Деякі назви утворилися щось із сотню років тому, коли руйнувалася сільська община, щоб був простір для розвитку капіталізму. Всі поля було поділено порівну між жителями села на кількість ідоків у кожній сім'ї. А оскільки землі були і кращі, й гірші, то ділились вони по-окремо. Те поле, де більше припало землі на господаря, називали Помірками, де менше — Нивками.

Є ще одна місцевість недалеко від села, в північно-західному та західному напрямках, де на одному квадратному кілометрі накопичено чимало топонімів. Це Козацькі Могили, Кургани, Бараниця, Гори, Вовча Гора, Городок-Коросток, Звіринець, Великий Жолоб, Малий Жолоб, Червена Дорога тощо.

Деякі пояснення щодо назв можна знайти в словниках. Так, наприклад, Бараниця — це вичинена шкіра барана. В давнину тут жили люди, які займалися вичинкою шкір.

Звіринець — так у давньоруські часи називали лісові хащі, де мала право полювати тільки феодална верхівка.

Зведемо все воедино. Коростятин — здирати кору, плести личаки. Воскодави (сусіднє село) — віск давити, тобто постачати князівський двір медом. Бараниця — поселення людей, які займаються вичинкою шкір. В Кадубищах живуть бондарі. Чи не було це так само і в давні князівські часи? А якщо взяти до уваги, що через село йшов Червентський шлях з Києва на Дорогобуж і далі на Західну Європу. Чи не тому і виникли поселення в давньоруські часи? Чи не кажуть нам про це своєю мовою топоніми?

І тільки монголо-татарська навала забрала в нас і пам'ятки писемності, і літописи, і, відкинувши нас в розвитку на кілька віків назад, змусила в XXI столітті опинитися в духовній і матеріальній скрутах.

Підготував
Віталій ГУПАЛЮК,
методист райво.